

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Net op zee Hollandse Kust (noord) en Hollandse Kust (west Alpha)

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

24 januari 2019 / projectnummer: 3199

1 Advies in het kort

Om de toekomstige windparken op de Noordzee aan te sluiten op het landelijke elektriciteitsnet bouwt TenneT aan een Net Op zee (NOZ). Eén van deze aansluitingen verbindt de windparken Hollandse Kust (noord en west Alpha) voor de kust van Noord-Holland met een hoogspanningsstation op het vaste land. TenneT bereidt deze aansluiting voor namens de ministers van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Wat blijkt uit het MER?

De uitgevoerde onderzoeken leveren uitgebreide en gedetailleerde informatie op over de gevolgen voor milieu, de techniek, kosten en de omgeving. Deze informatie is gebruikt bij de selectie en de optimalisatie van een Voorkeursalternatief (VKA) voor het kabeltracé en de transformatorstationslocatie.

Het VKA, gebaseerd op tracéalternatief 3 en stationslocatie Tata Steel, blijkt op basis van de informatie uit het MER het meest voor de hand liggende alternatief. Voor de omgeving is dit alternatief gunstig, omdat het de minste bebouwde en bewoonde gebieden doorsnijdt. Voor natuur en leefomgeving scoort dit alternatief licht negatief tot negatief, onder andere vanwege de gevolgen van de inpassing van het transformatorstation. Voor archeologie scoort de locatie Tata Steel negatief en daarom is dit een belangrijk aandachtspunt. De negatieve effecten zijn in het MER duidelijk vermeld en de noodzakelijke maatregelen om deze effecten te verzachten zijn uitgewerkt.

Wat is het advies van de Commissie?

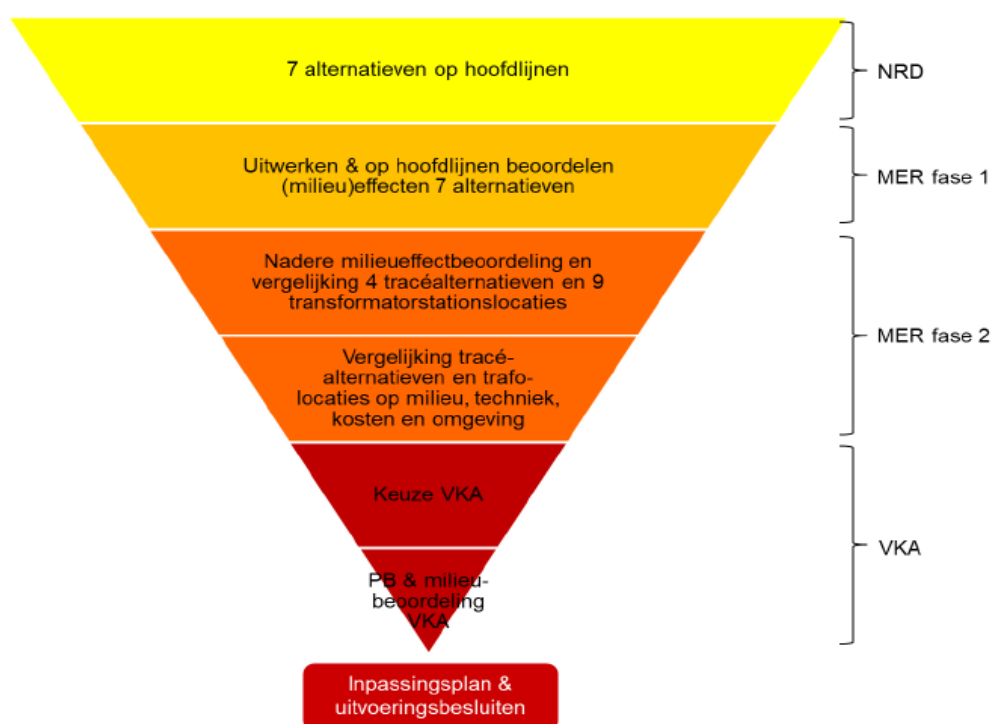
De Commissie merkt op dat de informatie in het MER van hoge kwaliteit is. TenneT heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar de verschillende kabeltracés en naar locaties voor transformatorstations. De onderzoeken zijn in verschillende stappen uitgevoerd, daarbij is per stap het aantal tracés en locaties ingeperkt. Per volgende stap is steeds dieper en gedetailleerder ingegaan op het ontwerp, de inpassing en effecten. Deze werkwijze is in het MER helder toegelicht. De uiteindelijke keuze voor het voorkeursalternatief (VKA) is mede daardoor goed onderbouwd.

Het onderzoek naar het complexe vraagstuk van de mogelijke gevolgen voor gezondheid van magnetische velden (veroorzaakt door hoogspanningskabels en het transformatorstation) is grondig uitgevoerd. De resultaten en de beleidsmatige kaders zijn goed beschreven en de verschillende tracés zijn op dit aspect met elkaar vergeleken.

Het planvormingsproces, de verschillende stappen daarin en de tussentijdse uitbreiding van de projectscope met de aansluiting van een tweede windpark (west Alpha), is eveneens duidelijk toegelicht.

De Commissie is van oordeel dat het MER volledig en van goede kwaliteit is. Daardoor kunnen de ministers een besluit nemen over het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten¹ waarin het milieubelang volwaardig kan worden meegewogen.

Voor de besluitvorming over het inpassingsplan geeft de Commissie in hoofdstuk 2 een aantal aanbevelingen mee. Zij hoopt daarmee de kwaliteit van de besluitvorming verder te verbeteren. De aanbevelingen hebben betrekking op de thema's natuur en archeologie. De Commissie merkt op dat, hoewel de informatie in het MER van hoge kwaliteit is en goed navolgbaar, in de samenvatting een aantal belangrijke conclusies en inzichten uit het MER ontbreekt. De Commissie licht in hoofdstuk 2 toe hoe de samenvatting met gebruik van informatie uit het hoofdrapport MER beter leesbaar en navolgbaar kan worden gemaakt.

Figuur 1, fases m.e.r. Hollandse Kust (noord en west Alpha)

¹ Een overzicht van de te nemen besluiten is opgenomen op de website van bureau energieprojecten (<https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/noz-hollandse-kust-noord/fase-1>). De Commissie heeft het Ontwerp-inpassingsplan, het Milieueffectrapport en bijbehorende achtergronddocumenten beoordeeld. Zij heeft de aanvragen en ontwerpbesluiten onder het Coördinatiebesluit niet betrokken bij het opstellen van dit toetsingsadvies. De Commissie adviseert de bevoegde gezagen van deze ontwerpbesluiten te toetsen of de maatregelen uit de ontwerpbesluiten in lijn zijn met de informatie uit het MER.

Achtergrond van het advies.

Voor de aanleg van de verbinding via de kabeltracés en transformatorstations is een inpassingsplan² nodig. Hiervoor wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen en een Milieueffectrapport (MER) opgesteld. De ministers van EZK en BZK hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')³ gevraagd het MER te toetsen.

Het MER is opgesteld in twee fasen. De informatie uit deze fasen is gebruikt bij de keuze van een voorkeursalternatief (VKA) en de besluitvorming over het Inpassingsplan. (zie figuur 1 voor de verschillende stappen). De minister van EZK heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd de inhoud van het Milieueffectrapport (MER) te toetsen. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

De Commissie heeft, tussentijds na uitwerking van het MER fase 1, een tussentijds toetsingsadvies gegeven over de op dat moment beschikbare informatie.⁴

Waarom een advies van de Commissie m.e.r.?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de ministers van EZK en van BZK – besluit over het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten.

-
- ² Het inpassingsplan wordt vastgesteld door de ministers van EZK en BZK en heeft een vergelijkbare gedetailleerdheid en (ruimtelijke) doorwerking op uitvoeringsbesluiten als een bestemmingsplan. Het wordt net als een bestemmingsplan opgesteld op basis van de beginselen van een goede ruimtelijke ordening. Dat wil onder andere zeggen dat alle ruimtelijk relevante belangen worden afgewogen.
- ³ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3199](#) of door het projectnummer 3199 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.
- ⁴ Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport Net op zee Hollandse Kust, Commissie voor de milieueffectrapportage. 17 april 2018 / projectnummer 3199.

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de besluitvorming over het inpassingsplan.

2.1 Samenvatting informatie uit het MER

Zoals in hoofdstuk 1 aangegeven is de informatie in het MER, de achtergrondrapporten en bijlagen van hoge kwaliteit en uitgebreid. Het MER bevat een deel A en een deel B en voor de relevante aspecten een achtergrondrapport met een verdere uitdieping. De Commissie constateert dat in de samenvatting bij het MER belangrijke conclusies en afwegingen ontbreken. De samenvatting presenteert de alternatieven uit MER fase 2 op globale kaarten. Op deze kaarten zijn in algemene bewoordingen de belangrijkste effecten weergegeven. Uit de samenvatting wordt niet duidelijk welke afwegingen hebben plaatsgevonden om op basis van de alternatieven uit fase 2 tot het VKA te komen. Deze informatie is wel in het MER en de bijlagenrapporten opgenomen in diverse tabellen⁵ waarin de alternatieven met elkaar zijn vergeleken. De Commissie beveelt daarom aan deze tabellen op te nemen bij de toelichting op het inpassingsbesluit.

2.2 Cultuurhistorie en archeologie

In haar tussentijdse toetsingsadvies (april 2018) merkte de Commissie op dat nog onvoldoende archeologisch onderzoek was verricht voor een goede afweging. Het MER bevat nu wel een goede archeologische inventarisatie (zie Bijlage X A-D Archeologie en Inpassingplan bijlage 9). En door de gevolgde trechteringsmethodiek is een onderlinge afweging tussen de diverse cultuurhistorische waarden zoals eveneens opgemerkt in het tussentijdse advies, niet meer noodzakelijk. De Commissie concludeert dat daarmee het afwegingskader voor de archeologie⁶ en cultuurhistorie in orde is.

Archeologische waarden terrein Tata Steel

Ten aanzien van de effectbeoordeling van de locatie Tata Steel (MER deel B, par. 9.5.10, tabel 9-22 locaties transformatorstation) kan de Commissie de eindwaardering archeologische waarden niet volgen. Deze eindwaardering is negatief (-) en lijkt het gemiddelde te zijn van de bekende waarden (0) en de verwachte waarden (--). De Commissie merkt op dat deze scores niet kunnen worden gemiddeld tot een eindscore, maar dat de eindscore bepaald zou

---

⁵ De verschillende stappen uit het trechteringsproces kunnen worden gebruikt om de informatie te stroomlijnen:

- De informatie uit bijlage A-IV Milieubeoordeling zeven alternatieven Net op zee Hollandse Kust (noord) (augustus 2017), waarin de alternatieven uit de Notitie Reikwijdte en Detailniveau zijn onderzocht.
- Bijlage A-III Alternatievendocument tabel 6-1 (p. 61 van 96) waarin de belangrijkste issues van de combinaties van de tracéalternatieven en locaties van transformatorstation zijn beschreven.
- Tabel 3-3 en 3-4 uit MER deel A, waarin de verschillende alternatieven en locaties met elkaar zijn vergeleken ten behoeve van de selectie en keuze MER fase 2
- Tabel 4-1 en tabel 4-2 uit MER deel A, waarin alternatief 3 en VKA met elkaar zijn vergeleken op effecten.

⁶ De Commissie merkt daarbij wel op dat in deel B 9.2 niet wordt verwezen naar de meest recente beleidskaders, zoals de Omgevingswet 2021, de KNA 4.1 (Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie) en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Actualisering van deze beleidskaders is in ieder geval relevant voor het Protocol Archeologische Begeleiding Landbodems dat is komen te vervallen. In het Ontwerp Inpassingsplan wordt deze maatregel nog wel genoemd. Aanpassing van dit beleidskader kan mogelijk consequenties hebben voor de begeleiding van de kabeltracés.

moeten worden door de negatieve score (--) van verwachte archeologische waarden. Op basis van deze gecorrigeerde uitkomst adviseert de Commissie ook de opmerking over 'beperkte archeologische waarden' in het Ontwerp Inpassingsplan aan te passen.⁷ De te verwachten kwaliteit en complexiteit van de archeologische resten in dit gebied zijn immers (zeer) hoog. En mede door de uitstekende bewaaromstandigheden onder het grondwater vereisen ze veel (archeologisch) handwerk.⁸

Op basis van de hoge verwachtingswaarde beveelt de Commissie aan om tijdig de benodigde maatregelen in het kader van de archeologische zorgplicht in beeld te brengen. Gezien de tijdsdruk op de projectplanning dienen voldoende doorlooptijd en middelen te worden gereserveerd. Dit kan op basis van kengetallen.

2.3 Natuur

De natuurinformatie in het MER is helder en uitgebreid. De Passende beoordeling en de soortbeschermingstoets zijn eveneens van goede kwaliteit. Complexe onderwerpen zoals de gevolgen van onderwatergeluid en vertroebeling voor beschermde gebieden en soorten worden daarin goed uitgelegd.

In de zienswijzen wordt gewezen op mogelijk nog niet bekende vaste verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten in het plangebied. Ten aanzien van mogelijke effecten op deze vleermuizen nabij de beoogde transformatorstationslocatie acht de Commissie het raadzaam om vervolgonderzoek te doen en indien nodig mitigerende maatregelen uit te werken, zoals bijvoorbeeld ecologisch inpassen van bomen met vaste verblijfplaatsen en/of aanbieden alternatieve verblijfplaatsen.

Stikstofdepositie op Natura 2000-gebied

De meeste duingebieden in Nederland kennen een overbelasting van de hoeveelheid stikstof. Alle in het MER uitgewerkte alternatieven hebben effect op de, in het studiegebied gelegen, Natura 2000-(duin)gebieden. Het voorkeursalternatief leidt tot maximaal 0,82 mol N/ha/jaar op Natura 2000-gebied Noord-Hollands Duinreservaat. Ook de natuur in dit gebied is reeds overbelast met stikstof. Significant negatieve gevolgen voor dit natuurgebied zijn in het MER uitgesloten onder verwijzing naar de Passende beoordeling bij het PAS (Programma Aanpak Stikstof).

In dit verband wijst de Commissie op het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie over het PAS van 7 november 2018. Naar aanleiding van dit arrest zal de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in 2019 eindspraken doen over de toelaatbaarheid van het PAS in bepaalde beroepsprocedures in de Nederlandse situatie. Mogelijk zal de PAS-aanpak daarom moeten worden herzien. In afwachting van deze uitspraken heeft de minister van LNV aangegeven dat bij de vergunningverlening vooralsnog geen beroep kan worden gedaan op de vrije ontwikkelingsruimte van het PAS (segment 2).⁹

⁷ In de regels opgenomen in het inpassingsplan wordt verwezen naar archeologische begeleiding als mogelijke maatregel. Deze bestaat voor landbodems niet meer als gevolg van een wijziging in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

⁸ Mogelijk is daarbij bronbemaling nodig en dit kan dan weer gevolgen hebben voor natuur en milieu.

⁹ Kamerbrieven van de Minister van LNV van 13 maart en 20 november 2018.

De Commissie stelt vast dat het project NOZ valt onder de ontwikkelingsruimte voor prioritaire projecten (segment 1), zie o.a. MER deel B, pag. 82. De Commissie beveelt aan om de ontwikkelingen rondom het PAS te volgen en daar bij de besluitvorming rekening mee te houden.¹⁰

---

¹⁰ Als aantasting van natuurlijke kenmerken niet is uit te sluiten, doordat de onderbouwing uit het PAS wegvalt, wijst de Commissie erop dat de zogenaamde ADC-fase moet worden doorlopen. Deze moet in vaste volgorde worden doorlopen. A) zijn er alternatieven? D) zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang? C) is er compensatie mogelijk? Deze compensatie moet aansluiten bij de natuur die wordt aangetast en tijdig worden gerealiseerd.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar de ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op: <https://www.commissiemer.nl/advisering/watdoetdecommissie>

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Theo Fens

Heleen van Londen

Roel Meeuwsen (secretaris)

Tom Smit (voorzitter)

Bert van der Valk

Rob Vogel

Besluit(en) waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Inpassingsplan en diverse uitvoeringsbesluiten.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke activiteiten het gaat (<http://www.commissiemer.nl/regelgeving/besluitmer>). Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D 24.2 De aanleg, wijziging of uitbreiding van een ondergrondse hoogspanningsleiding. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven.

Bevoegd gezag besluit

Ministers van Economische Zaken en Klimaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Initiatiefnemer besluit

TenneT

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Ministers van Economische Zaken en Klimaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Alle zienswijzen en adviezen die de Commissie tot en met 4 januari 2019 van het bevoegd heeft ontvangen, heeft ze gelezen en in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3199](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

